

Iyakon Ite'kwaro' Kareta Paarü Nennoko'pü Koren Pon Kon Ena'

Ekamanin

Iyakon Ite'kwaro' Kareta Paarü Nennoko'pü Koren Pon Kon Ena' e'menuka'pü sa'man pe kuru so'si Koren pon kon pokon pe tesi a'tai. So'si menpaai pe te'san tonpa ton uya pana' pe kuru Paarü ewa'nomato' tũuya'nokon ku'sa' esi'pü, e'tane enpoika iya to' pokon pe ekonekapai kuru te'to' miri awonsi'ki inekamapai iyesi eke pe tepori'mato' seri e'ku'sa' a'tai.

Iye'sara'ti yau imenukasa' kareta yau Paarü usaurokũ so'si Koren pon kon pokon pe te'to' pi', i'ri wenai isi pe ipan pe to' eikũ'pü tũuya to' uya tũsapema miri awonsi'ki tewa'noma pi' so'si tau ekama iya miri awonsi'ki pori' pe te'to' ekama iya isi pe tesi'pü rũ'pü otori'pi era'tin nisa' wini miri awonsi'ki to' pokon pe tekonekasa'. Miri awonsi'ki ipan pe so'si ekama'po iya amũre'mũra to' uya ituto' pe entu'manin nan Kũri'san amũ Isutiya pon kon pika'tito' ike. Iu'matũ yau'ne Paarü esi itekare ekamai' tenno'sa' wapu pe tu'kan kon pen ka'pon amũ' Koren pon kon i'nairon kon itekare ekamai' enno'sa' kon pe iye'ku'sa' kon namai', Paarü pi' ennakarin tai'ma.

Iyawon Ekamanin

Ekamanin (1:1-11)

Paarü miri awonsi'ki so'si Koren pon (1:12—7:16)

Tũtũsen Kũri'san amũ' Isutiya pokon iwano' pe (8:1—9:15)

Paarü e'to' itekare ekamai' tenno'sa' wapu pe (10:1—13:10)

Iu'matũ (13:11-13)

1 ¹Paarü winipaino, Kũrai Sises nennoko'pü itekare ekamai', Papa eseru poro, miri awonsi'ki Temu'ti, utonpa kon winipaino,

Papa so'sii Koren pon pona kan, tanporo A'kaya poro te'san wakũ ton Papa munki amũ' pokon pe:

²Wakũ nonkasa' miri awonsi'ki tũsewankamai' pũra e'nito' Papa, ukũipũnũ kon miri awonsi'ki Iteperu Sises Kũrai winon nesii iyenau'nokon.

Papa, Tanporon A'kwarũ Ne'nin Esa'

³Uri'nokon epuru Sises Kũrai, e'to' itese' pi' Papa miri awonsi'ki Ikuipũnũ, usentu'man nito' kũipũnũ miri awonsi'ki Papa, tanporo a'kwarũ ne'nin iwano' pe apuripi'to' nesii, ⁴uya'kwarũ kon ne'nin tanporon ni mi awiron ni ekamũn uyepũ uya uyewankama kon koro'tau, kamoro miri waraino

1:1 Inkupũ'pü 18:1

kon ni mari a'kwaru ne'to' pe, uya'kwaru kon uneporo'pu kon Papa wini ke. ⁵Kurai ekota'ma'pu i'kwiritu uko'manto' kon ya' kasa ri, miri kasa ri mari Kurai awiri uya'kwaru kon uye'sa' anuku. ⁶Mi awiron ni ekamuñ uyepu uya ina ewankama yau, aya'kwaru kon ne'nin pe iyese, miri awonsi'ki iyepika'tito' kon pe niri; ina a'kwaru ne'sa' pe iyese yau, aya'kwaru kon uye'sa' pe iyese, tatuseta'kai' pu a'kure'tito' nepu iya ekota'man nito' ina ekota'ma'pu ri mari ipi' a'kure'ti kon pa. ⁷Ina e'ku'to' ipi'nokon esi pana' pe, apune pu ina uya i'tu ina ekota'ma'pu yau ri mari iuye'sa' kon tukai', miri kasa ri ina a'kwaru uye'to' yau iuye'sa' kon.

⁸Auro'kasa' ru'pu pe pu ri iwesi kon i'se pu ina man, utonpa ton, sa'man ton yau ina ekota'ma'pu pi' Eisa Mure'pu awo'nan yau'ne. Eke kuru sa'man yau ina esi'pu, ina uya a'kure'tito' entai ri, tuko'mamu kon pen ni tukai' enari'ke' ina esi'pu. ⁹I'nai ri tewan kon yau'ne iyeri'to' pe eno'masa' kasa ina usi'tu'pu, e'tane seri e'kupu'pu tupi'nokon ni ina uta'si namai' e'tane Papa pi' kuru, iyeri'sa' i'mu'sa'kanin. ¹⁰Ina pa'kasa' iya isi kuru ma'tanu'nin apai, miri awonsi'ki ina ri pa'ka iya. Kari ri pi' te'ku'to' kon ku'sa' ina uya, miyari ri ina pa'ka iya tukai', ¹¹iwipuremato' kon uya ri

ina pika'ti koro'tau. Miri a'tai ri si, tu'kan kon uya tenki tato' oton miri ina iwano' pe^a eke pe ri Papa uya waku nonkasa' wenai, tu'kan kon ipuremato' maimu ei'sa' wenai.

Paaru Eseru Usensima'pu

¹²Seri si ina utapurito': Ina ewan uya ekama teseru kon ku'sa' ina uya non yau, miri awonsi'ki ayakiri'nokon ipokon pe ina e'to' iyau kuru. Papa winon waku miri awonsi'ki i'napairon yau. Seri ku'sa' ina uya oru pu'ketu poro pu, e'tane Papa uya waku nonkasa' wini. ¹³Ina uya, i'ri ri imenu inenenu kon pen miri awonsi'ki into'ka'nukunu kon pen ke imenuka kon pen. Miri awonsi'ki e'ku'ai', taron ni a'tai tanporo ina to'ka'nuku auya'nokon miri tukai', ¹⁴seri pe ipu'ku pe ri ina to'ka'nu'sa' auya'nokon e'tane, autapuri kon pa, ina utapurito' oton ipi'nokon na'ne' kasa Itepuru Sises weyu a'tai.

¹⁵Miri pi' uyenu yau esi ke, wapiya aka'kuranpato' kon pe uya ekoneka'pu asa' ite'kwa iyepika'ti kon pa. ¹⁶Aka'kuranpato' kon pe uya ekoneka'pu kanan Ma'sitoniya pona uti pe ri miri awonsi'ki ipiya'nokon kanan tenna'poi' Ma'sitoniya apai miri awonsi'ki utito' pe Isutiya pona uyennoko kon pa. ¹⁷Seri pi' ekonekasa' a'tai, usennakan pe ri pe' ikuu'pu uya? Miri pe pu kati, ekonekato'

^a 1:11 Tu'ke ri imenukasa' ton uya, *iwano'* pe ta.

kupɔ uya orɔ eseru poro, a'sa'tai ri, "Ewai!, ewai!," miri awonsi'ki, "Kane, kane," tato' pe uya?

¹⁸E'tane i'napai ri tɔusauro'to' awiri Papa e'to' kasa, iyenakan kon ina ekareei esi "Ewai" miri awonsi'ki "Kane" pe pen. ¹⁹Apɔne pɔra Papa Mumu, Sises Kɔrai, i'koro'tau'nokon itekareei ekamasa' rɔ'pɔ uri miri awonsi'ki Sairas^b miri awonsi'ki Temu'ti nekama'pɔ, esi'pɔ pen "Ewai" pe miri awonsi'ki "Kane" pe niri, e'tane iyau "Ewai" pe ri iye'sa'. ²⁰Tu'ke ri tɔnku'ton pi' Papa usauro'sa', miripan esi "Ewai" pe'ne ri Kɔrai yau. Miri wenai iporo "Amen" tasa' uri'nokon uya eke pe Papa kupɔ pe. ²¹Papa kuru ri kɔri ri asa'ri ri mari pana' pe uri'nokon e'mɔ'sa'kato' emapu'tisa' iya na'ne' Kɔrai yau. Uyanɔnsa' iya 'nokon ni, ²²tiwano' pe e'ni ekamanin a'sisa' iya upona'nokon miri awonsi'ki Ta'kwarɔ emaikasa' iya uyewan kon ya', emaikasa' pe iye'to' pe, tiwano' pe e'nito' pe i'nai ri tɔuye'sen eporo ekamanin pe.

²³Papa ri esi miri uyekamanin pe, imiri'nokon anma'tanɔ'pai pɔra esi wenai, Koren pona enna'po pɔra ri uye'sa'. ²⁴Apurito' auya'nokon entai itesa' pe ina esi pen, e'tane imiri'nokon pokon pe ina e'tɔrawasoma ipori'ma kon pe, apɔne pɔra apurito' auya'nokon poro pana' pe iye'mɔ'sa'kasa' kon pi'.

2 ¹Uyeseru koneka'pɔ uya, tɔron ni kanan e'ne' pe ri iku'to' kon pe aka'kɔranpa uya 'nokon namai'. ²Apɔne pɔra ipokoitanɔ'sa' uya 'nokon pe iyesei yau, inɔ' e'ku'sa' upori'manin pe, e'tane imiri'nokon niken unpokoitanɔ'ku'san. ³Imenuka'pɔ uya na'ne' kasa imenuka'pɔ uya, uye'sa' a'tai isewankamasa' pe esi namai' upori'manin nan pe ri e'paino kon wini. Uyenu yau tanporo iwesi'pɔ kon tanporo pori' pe e'to' yau iwesi kon pa. ⁴Imenuka'pɔ uya 'nokon, ipan pe usewankama miri awonsi'ki upokoitato' apai uyewan yau, miri awonsi'ki eke pe ri uyenu ku'ma tenno'se, ipokoitanɔ'nin kon pe pen e'tane i'tu kon pa, uyewan yau ipan pe ii'nɔnka uya 'nokon.

Tumakooikenan Pi' Usentu'man

⁵Inɔ' uya ri upokoitan emapu'tisa' yau, upokoitanɔ'sa' iya pɔra man tanporo ipokoitanɔ'sa' iya 'nokon na'ne' kasa, siya kuru pɔra ri—ipan pe kuru tɔusauro'se pɔra ri. ⁶Ikota'mato' ike pe tu'kan kon kuru ri imiri'nokon nɔtɔrɔ'pɔ nesii eke pe ri ipona. ⁷E'tane ru'ku nin, ipi' isentu'mati', miri awonsi'ki iya'kwarɔ ne'to' auya'nokon pe iyesei, ipan pe ipokoitato' uya eno'ma namai' itentai. ⁸Miri pi' si iku'ti' ta uya seri ipi'nokon, i'nɔnkaka'ti' kanan. ⁹Imenukasa'

^b 1:19 Kiri' *Sirɔpanas*, *Sairas* tato' tɔron ni pe.

1:19 Inkupɔ'pɔ 18:5

uya 'nokon na'ne' esi ii'tuto' kon pe' moronka auya'nokon tanporon awiri ri pe' iwesi kon ta uya wenai. ¹⁰Inu' ri pi' iusentu'ma kon yau, uri ri niri usentu'ma miri ipi'. Inu' pi' ri usentu'masa'—moro ipi' usentu'man nito' e'sa' yau—usentu'masa' miri ipi' Kurai enu airi ipikiri'nokon, ¹¹Se'tan^c ena namai' uyentai'nokon, apune pura uri'nokon uya tunkupunu pi' iye'ku'to' i'tu pura iyese pen.

Emenna' Ekonekan Nito' Turawasomanin Nan

¹²Utisa' a'tai si Turawas pona Kurai ekareei ekamase'na, eporo'pu uya Itepuru uya mura'ta a'kokasa' esi'pu uiwano' pe, ¹³usewankaman pi' ri esi'pu, apune pura utonpa Tai'tas eposa' uya pura iyese pi' miri yau. Miri pi' si, "fisiri, utiyai," ta'pu uya miri to' pi', miri awonsi'ki uti'pu Ma'sitoniya pona.

¹⁴E'tane tenki ta uya Papa pi', uyanin kon ye' inke ri Sises Kurai yau itentai ina enasa' utito' yau, miri awonsi'ki uri'nokon poro iye'ta'nuku mi awiri ri i'tuto' kitun. ¹⁵Apune pura Papa pona ina esi Kurai na'po'nanuku'san pe tuuki'nunsan pe kamoro iyepika'tisa' kon miri awonsi'ki uma'tan pi' na'ne' nan koro'tawon kon. ¹⁶Turon kon pona iki pe e'ni'nokon, iyeri'sa' ukitasa' kitun

ke; turon kon pona uko'man nito' a'po'nanuu pe e'ni'nokon. Inu' ken si nai seri turawas kaisa ri? ¹⁷Tu'ke te'sen kasa pura ri, Papa maimu kurupo'poma pi' ina esi pen. Miri kasa pen nin, Kurai yau ina usauroku Papa rau waku pe Papa nennoko'san kon ka'pon amu' pe.

3 ¹Utapurin pi' kanan pe' ina epiya'ti seri? Miri pe pura kati turon kon ka'pon amu' kasa, imenukasa' kareta i'se ina esi ina ekamanin ipi'nokon miri pe pura ipiyapai'nokon? ²Imiri'nokon ni kamoro imenukasa' ton kareta amu', imenukasa' ton ina ewan pi', ti'tusan miri awonsi'ki tanporon kon ni nenenu ton imenu. ³Enpoika auya'nokon imenukasa' kareta Kurai winon pe iwesi kon, ina e'turawasomasa' otori'san, imenukasa' pen paru ke pen e'tane Papa tuuko'mansen A'kwaru ke, ti' konekasa' iyapon pi' pen e'tane ka'pon amu' ewan ton esi iyapon pe.

⁴Seri waraino en yau e'nito' esi ina iwano' pe Kurai poro Papa rau. ⁵Tiwano' kon pe seri kupu ina uya ta pen, e'tane Papa wini iku'to' ina uya ike uyepu.

⁶Ina ku'sa' iya apiyo' pe emenna' pe ekonekan nito' turawasomanin nan pe, imenukasa' kareta pen e'tane Iya'kwaru; apune pura imenukasa' kareta uya iwini, e'tane Iya'kwaru uya uko'man nito' turu.

^c 2:11 Se'tan—Makoi ese' isakon, Papa eseru ewaruma'tinin ta e'kwa pe.

2:12-13 Inkupu'pu 20:1 3:3 E'sotas 24:12; Iseremaya 31:33; Isi'kiyeru 11:19; 36:26 3:6 Iseremaya 31:31

**Emenna' Ekonekan Nito'
A'kwarii**

⁷Penaro' iteseru, uma'tan ni ne'nin, e'menukasa' ti' pi' uye'sa' pe iyesei yau Esuweru amu' uya, inke tenu kon tutuse Mosi' enpitu namai' apune pura a'kwa pe iyesei pi' iyenpuru'na tane ri. ⁸Miri entai pe' a'kwa pe Iya'kwaru eseru esi pen mi? ⁹Penaro' iteseru ka'pon ni uma'ta ku'nin uye'sa' yau a'kwa pe, miri entai a'kwa pe ipokena' pe e'nito' ne'nin esi! ¹⁰A'kwa pe iye'sa' ru'pu esi eke pe iku'to' ipikiri pura, apune pura eke kuru emenna' iteseru a'kwa uye'sa' pi'. ¹¹Miri awonsi'ki tenpuru'nasen uye'sa' pe iyesei yau a'kwa pe, miri entai ri nin tauko'mansen a'kwa esi miri.

¹²Miri pe iyesei pi', miri warai e'ku'nito' esi pi', ipan pe enari'mura e'ni. ¹³Mosi' kasa e'ni pen, temu' nipontinin iwon ke Esuweru amu' uya enkena' pe iye'sa' enpuru'na ene namai'. ¹⁴E'tane to' usenuminkato' ena'pu i'tunin ye' pe pura ri, apune pura seri wui pu'ku pona miri ri iwon esi moro ri, penaro' ekonekan nisa' ru'pu usekama a'tai. Itamasa' pura ri iyesei, apune pura Kurai yau riken iyemo'kato' esi. ¹⁵Seri wui pu'ku pona ri Papa nunonka'pu main Mosi' poro usekama a'tai, iwon uya ri to' ewan ton niponti. ¹⁶E'tane inu' ri era'ti a'tai Iteperu winikui', iwon nin si emo'ka. ¹⁷Miri

si Iteperu esi Iya'kwaru pe, miri awonsi'ki Iteperu A'kwaru na'ne' airi imo'kasa' pe e'ni. ¹⁸Miri awonsi'ki tanporo uri'nokon, itemu' iwonkasa' ton uya Iteperu a'kwarii ri a'kwaru'pu enpoika, usensimasa' ikasa miyari ri a'kwa pe enan nito' ke, tauye'sen Iteperu wini, Iya'kwaru pe si na'ne'.

**Mamin Iini Pun
Ka'sa' Wai Yawon**

4 ¹Miri pe iyesei pi', Papa isentu'kena' pe tesi ke ina repasa' iya turawaso ke ina uya iku'to' pe, miri pi' si ina uya inonka pura iyesei. ²Ina uya mi airi tanporo ama'aino miri awonsi'ki iri piyi'nu'nin nonkasa'; kasi awiri ina esi pen. Miri pe pura Papa Maimu kupu ina uya pen kasi ye' pe, miri pe pura nin, i'nairon ekama pi' ina e'tusa' tanporon kon ka'pon amu' ewan ya' Papa enu yau. ³Iri pe pura ina ekareei e'niponti pe iyesei yau, iye'niponti kamoro tauuma'tasan pona. ⁴Papa pe te'ku'sen, seri a'taino kon e'to' itese' pi' uya apurinin nan pen usenuminkato' enku'nanu'sa', to' uya itekare weyu ene namai' Kurai ku'to' eke pe ipi', Papa pe te'sen. ⁵Apune pura tekareei kon ekama ina uya pen, e'tane Sises Kurai Iteperu pe, ina nin si ipoitoru kon pe Sises uriya'. ⁶Apune pura Papa, "Tiwi a'kwa ne'wei'tii ewarupi apai,"^d tawon

^d 4:6 Iseneses 1:3

3:7 E'sotas 34:29 3:13 E'sotas 34:33 3:16 E'sotas 34:34

nɔ'pɔ uya tɔweyu e'wei'tito' pe iku'sa' uyewan kon yau uwei'tinin kon pe eke pe Papa ku'to' i'tunin pe e'nito' kon pe Kɔrai emɔ' yau.

⁷E'tane seri mamin esa' pe ina esi iini pun ka'sa' wai yau enpoikanin pe seri tanporon ni entaino merunti esi Papa winon pe, ina winon pe pɔra. ⁸Ina pona ekamɔn nɔye'an sen wini'ne ri, e'tane ina ma'tanɔ'sa' iya pɔra ri iyese; enpikaimapi'sa' pe, e'tane miri pi' ina enari'nɔnsa' pɔra ri; ⁹tɔkota'masen pe ri, e'tane inonkasa' pe pɔra ri; iwisa' uta'mo'kasa' pe, e'tane ima'tanɔ'sa' pe pɔra ri. ¹⁰Tiwiri ri ina pun esi Sises uma'ta'pɔ ekamanin ye' pe ri, iko'manto' usenpoikato' pe ri mari ina uko'manto' yau. ¹¹Apɔne pɔra ina nurinan kon esi tɔtɔsan pe tiwiri ri uma'tan nito' ya' Sises Kɔrai uriya', iko'manto' usenpoikato' pe tɔuma'tasen ina pun yau. ¹²Miri kasa si, uma'tan nito' e'tɔrawasoma ina yau, e'tane uko'man nito' e'tɔrawasoma ayau'nokon.

¹³Iye'menukasa': "Apurisa' uya; miri pe iyese pi', usauro'sa,'"e tukai'. Miri ri apurito' iya'kwarɔ pe ina uya ri mari apuri, miri pi' ina usaurokɔ, ¹⁴apɔne pɔra ina uya i'tu kɔri ri ri Itepuru i'mɔ'sa'kanin nɔ'pɔ iyeriku'pɔ yapai uya ri mari ina i'mɔ'sa'ka Sises pokon pe, miripan uya ina tɔrɔ imiri'nokon pokon pe tɔpiya'. ¹⁵Tanporo seri esi iiwano' kon pe ri, wakɔ

nonkasa' uya miyari ri ka'pon amɔ' eporo uya, uya tenki tato' ku'to' pe eke pe itentai, eke pe Papa ku'to' iwano' pe.

¹⁶Miri pe iyese pi', ina uya inonka pen. Kipo'po ina a'mota tane, e'tane ti'nau'nokon ina ena emenna' pe wɔi kaisari ri. ¹⁷Apɔne pɔra usewankaman nito' esi mara ri miri awonsi'ki aka'nero' pe ri, miripan uya konekan eke pe e'nito', aka'nero' pen eponin pe eke pe ri miri ton entai. ¹⁸Miri wenai, tenu kon tɔsa' ina uya tensen pi' pen, e'tane tensen pen pi'. Apɔne pɔra tensen esi aka'nero' pe ri, e'tane tensen pen esi inkero' pe ri.

Epɔn Pon Uiwɔ' Kon

5 ¹Seri si i'tu'nokon, seri non po e'ni'nokon iwɔ', upun kon, ta'porin kasa te'sen uma'tasa' pe iyese yau, uiwɔ' kon esi miri Papa winon, inkero' nin uiwɔ' kon Epɔn pon, ka'pon emiyatɔ ke amisa' pen. ²Miri koro'tau ri, a'nɔn ni pi' e'ni, Epɔn pon uiwɔ' kon ke uponti-kapɔ kon i'se, ³epontin nisa' a'tai ipon pɔra eporon pen ni. ⁴Seri si ta'porin tau e'ni koro'tau, a'nɔn ni, iwari'sa'tisa' kon pe e'ni, apɔne pɔra uponka kon i'se pɔra e'ni wenai e'tane uponti kon i'se e'ni Epɔn pon uiwɔ' kon ke, tɔuma'tasen pe te'sen usenko'masa' e'to' pe uko'man nito' ike ke. ⁵Papa si kɔri ri uka'nin nɔ'pɔ kon serito' pe, miripan uya urepasa' kon Ita'kwarɔ ke emaikasa' pe, tɔuye'ton e'ma takan pe.

◊ 4:13 Eren 116:10 (LXX)

⁶Miri pe iyese pi', uyenu kon yawon kon ni uri'nokon miri awonsi'ki i'tu'nokon upun kon yau e'ni'nokon a'tai, Itepuru piyau para ri e'ni'nokon. ⁷Uko'man ni'nokon seri apurito' wini, ene wini pen. ⁸Uyenu kon awon kon uri'nokon, ta uya, miripan e'ni'nokon upun kon yau e'pai para Itepuru piyau riken e'pai. ⁹Uyeseu kon nin si esi inpori'mapai te'sen pe, upun kon yau e'ni yau ri miri pe para ipiyapai ri e'ni yau. ¹⁰Apune para usenpoikan nito' oton kon Kurai uya eseru aimenkato' apon rakui, ukaisari'nokon uneporonu kon epose'na unku'pu'pu kon pikiri upun kon yau e'ni'nokon koro'tau, waku ri miri pe para iri ri.

Ipokon Pe Ekonekan Tarawasooi

¹¹Miri si'kiri Itepuru pi' enari'nun ni i'tu'nokon ke, ka'pon amu' nin si anra'tipai e'ni. E'ni na'ne'nokon esi tense ri Papa pona, miri awonsi'ki e'ku'ai' tense ri niri iyese e'pai man iyewan kon yau. ¹²Iyena'nokon kanan e'tapai ina esi pen, e'tane ina pi' tautapurisen pe iwesi kon pa, kamoro tensen pi' ewan yawon pen ni pi' tautapurisan ei'nin nan pe iwesi kon pa. ¹³I'pai itano'masa' pe ina esi yau, Papa iwano' pe iyese miri; waku pe ina i'pai esi yau, iwano' kon pe iyese miri. ¹⁴Apune para Kurai usi'nunkato' uya ina a'kwaraka pe ri iyese, apune para ina uya apuri

tikin nan ni eriku'pu tanporon kon iwano' pe, miri pi' si tanporon kon ni eriku'pu. ¹⁵Tanporon kon iwano' pe iyeriku'pu kamoro si nuko'manyai'ne' nan uko'mamu namai' tiwano' kon pe, e'tane kari tiwano' kon pe iyeri'sa' ru'pu, miri awonsi'ki iye'mu'sa'kaka'sa' ru'pu kanan iwano' pe.

¹⁶Seri awonsi'ki nin si, ka'pon pi' ina usenuminkato' para iyese miri non pon pe e'ni eseru yau. Seri kasa ri Kurai pi' ina usenuminka'pu ri e'tane pena, seri pe miri kupu ina uya pen. ¹⁷Inu' ri esi yau Kurai iwano' pe, emenna' pe ika'sa' pe iyese miri; penaro' uti'pu, emenna' uye'sa'! ¹⁸Tanporo seri ton esi Papa winon pe, tuwinikui' ukonekanin nu'pu kon Kurai poro miri awonsi'ki tapokon pe taron kon konekato' pe utarawasooi kon ke urepasa' iya 'nokon; ¹⁹Papa esi'pu tapokon pe ora ekoneka 'ise Kurai yau, ka'pon amu' pi' tumakooi ke to' esi tukai' para. Miripan uya tapokon pe ekonekan ekareei nonkasa' ina ena'. ²⁰Ina nin si esi seri Kurai nennoko'san pe tupe ri, Papa uya iyekama'posa' kon kuru ina poro. Ina uya kuru iyekama'po kon ipan pe Kurai iwano' pe: Papa pokon pe ekonekaka'ti'. ²¹Papa uya tumakooikenan pen ni kuu'pu makoi pe^f uiwano' kon pe, Papa e'to' ipokena' pe eponin nan pe ekonekan nito' kon pe ipokon pe.

^f5:21 makoi pe; miri pe para, makoi e'mato' ike pe

5:10 Ron 14:10

6 ¹Papa pokon pe a'samutu yau te'turawasomasan pe ina esi pi' ina uya kuru iyekama'po kon, wakū nonkasa' Papa uya na'ne' anansa' auya'nokon esi namai' notun pe. ²Apune pūra ta iya,

“Wakū pe e'to' weyu a'tai iyeta'pū uya,
miri awonsi'ki epika'tin
weyu a'tai ipika'ti'pū
uya.”^g

ta iya. Apana'ti uya 'nokon, seri kuru si seri wakū pe Papa e'to' weyu, seri pe kuru si man epika'tin weyu pe.

Sa'man Yau Paarū E'to'

³Inū' e'ma ta' ri uta'mo'kan nito' ri turū ina uya pūra man, ina turawasooi sapema namai'. ⁴E'tane nin, tanporon yau ri Papa poitorū ton pe ina usenpoika: sa'man ni; isi ri moronka pi', ewankamanin ni miri awonsi'ki aimerunpanin ni moronka ina uya; ⁵ari'po'pi'nito', pariki'si ta' a'sin nito' miri awonsi'ki anpisin usewa'noma koro'tau ri; sa'man pe e'turawasoman pi', e'nūpai e'ni tane e'nūn ni pūra miri awonsi'ki iwan pe. ⁶Se ton moronka ina uya, wakū pe kuru ina e'to' yau, ito'ka'nūku yau, tūseta'kai' pūra e'nito' yau, miri awonsi'ki mannū' pe e'nito' yau; Wakū A'kwarū yau miri awonsi'ki i'nai ri usi'nūnkan nito' yau; ⁷i'nairon main yau miri

awonsi'ki Papa meruntirū yau; ipoken ina e'to' esi ina epaai pe tanporon yau ri, siyauya'ne ri; ⁸eke pe ina ku'to' wini miri awonsi'ki ina nama pūra ina e'to' wini, ina apuripi'to' wini miri awonsi'ki ina pona eno'ma wini; i'nairon pe, e'tane kasi ye' tato' ipi' ton pe. ⁹Se ton moronka ina uya, ti'tusan ye', e'tane ti'tusan ye' pen kasa; eri'ni pi', miri ri e'tane ina ri uko'mamū; ari'po'pi'sa' pe, e'tane iyeri'sa' pe pūra; ¹⁰tewankono'mai', e'tane tiwiri ri pori' pe; entu'ma', e'tane tu'kan kon ni kupū pi' imaminke' pe; i'ri esa' pe pūra ri, e'tane tanporon ni esa' pe.

¹¹Tūwapu'tii' pūra ri ina uya ayauro'kasa' kon man, Koren pon kon, ina uya ri niri tewan kon a'kokasa' eke pe iyena'nokon. ¹²Ina uya ri ii'nūnkato' tūuya'nokon enkurunpa pen ipiyapai'nokon, e'tane imiri'nokon uya nin ina i'nūnkato' auya'nokon enkurunpa miri ina piyapai. ¹³Umunki amū' pe kuru, ayauro'ka uya 'nokon seri, miri entakanoma pe, iyewan kon a'kokati' eke pe ri mari.

Apurinin Nan Pen Pokon Pe Ke'pūmūkantū

¹⁴Apurinin nan pen pokon pe a'samutu ya' ke'pūmūkantū. I'ri kasa ipoken e'nito' nesii'no isi'kaisa ri iri pe e'nito' pokon pe? Miri pe pūra, nai kasa a'kwa

^g 6:2 Aisaya 49:8

6:5 Inkupū'pū 16:23

esi isi'kaisa ri ewarupi pokon pe? ¹⁵F'ri kasa poril' pe Kurai nesii'no Periyaru^h pokon pe? F'ri kasa apurinin miri awonsi'ki apurinin pen nesii'no isi'kaisa ri? ¹⁶F'ri kasa iseseru yau Papa ena' use'man nito', ipureman nito' iwu' nesii'no papa tato' pe ika'sa' pokon pe? Apune pura uri'nokon esi nurinan Papa ena' use'man nito', ipureman nito' iwu' pe, Papa uya tasa' na'ne' kasa ri, "To' piyau uko'mamu miri, to' koro'tau ri usari, to' e'to' itese' pi' pe ri esi, miripan kon esi umunki pe ri."ⁱ

¹⁷"Miri pe iyese pi', to' koro'tapai epa'kati', tapona ri enati', ta Itepuru uya.

Iri ri kusa'pi'pi'tuu, miri a'tai ayanamu uya 'nokon."^j

¹⁸"Ikuiupun kon pe e'to' pe, miri a'tai umunki amu' pe, uyensi ton pe iwe'to' kon pe,

ta Itepuru merunti pe kuru te'sen uya,"^k

tasa'.

7 ¹Seri ton si iku'to' pe usauro'nisa' eposa'nokon pi', utonpa ton amu' ru'kwi, ekorukanpai'nokon tanporon iri ton apai upun kon miri awonsi'ki uya'kwaru kon ma'tanu'sa' iya na'ne', miri awonsi'ki miyari'nokon waku

pe e'nito' ya' Papa tunamai' e'nito' wini.

Paaru E'to' Pori' Pe

²Iyewan kon yau ina pata oton inkonekati'. Inu' ri ku'sa' ina uya pura man ipoken pura, inu' ri ma'tanu'sa' ina uya pura man, inu' pi' ri ina usennakasa' pura man. ³Iyeno'ma kon pe seri ta uya pen; wapiya takaa'pu uya apata kon ni esi ina ewan yau, iiwano' kon pe ri ina uko'mamu miri awonsi'ki ina ri uma'ta ipokon pe. ⁴Uyenu yau kuru ri iwesi kon; mi pe kuru ukupu auya'nokon. Eke pe kuru upori'ma auya'nokon; tanporon ni ina ewankamanin yau poril' pe e'to' ri anuku.

⁵Apune pura ina utisa' a'tai Ma'sitoniya pona, ina pun umoronka'to' a'tai pura ri iyese'pu, ina ewankamanin esi'pu sen wini'ne ri—kipo'po ina ewa'noma miri awonsi'ki enari'nun ni ina yau. ⁶E'tane Papa iseno'masa' ri a'kwaru wanni ne'nin uya ina a'kwaru ne'sa' Tai'tas tenno'se, ⁷iyepu uya riken pen e'tane iya'kwaru ne'sa' auya'nokon ke ri niri. Ina pi' ekama'pu iya, upi' iusentu'mato' kon, ipan pe ipokoita kon, upika'ti pi' a'ne' pe iwe'to' kon, miri uya miyari ri eke pe poril' pe e'to' pe uku'to' pe.

^h 6:15 Periyaru, Kiri' maimu yau ese' Sepan ni ta e'kwa, Makoi ese' tonpa.

ⁱ 6:16 Ripaiti'kas 26:12; Iseremaya 32:38; Isi'kiyeru 37:27; 1 Koren 3:16; 6:19.

^j 6:17 Aisaya 52:11; Isi'kiyeru 20:34, 41 ^k 6:18 2 Sanweru 7:8, 14; 1 Karonokurus 17:13; Aisaya 43:6; Iseremaya 31:9.

7:5 2 Koren 2:13

⁸Tri pe p̄ra pokoi pe ukaretaai unennoko'p̄a uya iku'sa' kon e'tane, aiko ta uya pen ni. Aiko ta'p̄a uya ri e'tane—ene uya ukaretaai uya e'ne' pe iku'sa' kon, e'tane aka'ne' pe ri—⁹e'tane nin si seri si pori' pe esi, pokoi pe iku'sa' kon pi' pen e'tane ipokooi kon uya iyera'ti kon ku'sa' pi' amakooi kon apai. fusewankama'p̄a kon Papa iwano' pe ri miri pi' ina wini ri e'ne' pe iyena'p̄a kon pen ni. ¹⁰Papa uya tasa' kasa upokoitan nisa' uya era'tin kup̄a, epika'tin nito' winikui' arin ni iya. Miri pi' usewankaman pen, e'tane seri non pon kon pe upokoitan nito' uya uma'tan nito' nep̄a. ¹¹Enti' seri Papa uya tasa' kasa ipan pe pokoi pe e'nito' uya iku'sa' kon: temetarun-san pe p̄ra, inke p̄ra ipoken ku'nin pe t̄ausenpoikasen pe, t̄ausakorotan pe ekam̄ra iku'sa' kon pi', tetuipi'san pe, t̄ausi'nunkasan pe, t̄ausewankamasan pe, miri awonsi'ki iye'kamasa' kon isi'kaisa ri iye'kup̄a ene kon pa. Tanporon yau ri wak̄a pe iwesi kon tukai' iusi'tu kon seri ton yau. ¹²Miri pi' si imenukasa' uya 'nokon ni e'tane ipokena' pen ku'nin n̄a'p̄a pi' pen ni, e'ne' pe iku'sa' kon pi' ri niri pen, e'tane Papa rau iiwano' kon pe iusene kon pa, wak̄a pe kuru ina pi' iye'tusa' kon. ¹³Seri ton uya ri ina pori'ma.

Ina epori'mapi'to' piriku pe ri, ina esi'p̄a pori' pe, Tai'tas esi pori' pe tense, ap̄ne p̄ra imiri'nokon uya ipika'tisa' wak̄a pe itewan ku'sa' ke. ¹⁴Ipi' ipi'nokon utapurito' kuu'p̄a

uya, miripan upiyi'n̄a'sa' auya'nokon p̄ra iyesi. E'tane tanporon ni ekamasa' na'ne' ipi'nokon esi'p̄a i'nairi ikasa ri, miripan si ipi'nokon utapurin nisa' Tai'tas pi' usi'tusa' i'nairi ri niri. ¹⁵Miri awonsi'ki ii'nunkato' iya 'nokon esi miyari ri eke pe, tenu yau ikup̄a t̄auya'nokon a'tai main awiri iwesi'p̄a kon, Tai'tas ereutanuku'p̄a auya'nokon, eke pe inamato' auya'nokon ke, inku'pai iwesi kon pi'. ¹⁶Epori'mayai' mararon pe p̄ra uyenu yau ikup̄a uya 'nokon pe iyesi pi'.

Am̄re'm̄ra E'nito' Pe Pori'man

8 ¹Miri awonsi'ki seri pe si utonpa ton i'tu auya'nokon i'se ina esi wak̄a nonkasa' Papa uya na'ne' Ma'sitoniya pon so'si ton ena' int̄ar̄a'p̄a pi'. ²Isi ton kuru i'tupi'nito' apai, eke ri to' epori'mato' an̄a'sa' miri awonsi'ki ipan ni itimamin p̄ra to' e'to' ena'p̄a am̄re'm̄ra e'nito' yau imaminkena' pe. ³Ap̄ne p̄ra ekama uya to' uya it̄ar̄a'p̄a eke pe kuru ri it̄ato' t̄auya'nokon kaisa ri, miri awonsi'ki it̄ato' t̄auya'nokon entai kuru ri niri. Tanporo kuru tiwano' kon pe, ⁴inke p̄ra ina pi' to' uta'kwar̄aka'p̄a wak̄a ton pika'tikap̄a pi' seri e'repan nito' yau. ⁵Miri awonsi'ki ina e'to' itenu-pikiri kasa p̄ra to' uya ikup̄a'p̄a pen, e'tane wapiya Iteperu ena' to' e't̄ar̄a'p̄a tiwano' kon pe miri t̄apo ina ena', Papa eseru awiri tesi kon ekamanin pe. ⁶Miri pi' Tai'tas

enuti'pu ina uya, wapiya isara'tisa' iya pi' ri, imiri'nokon iwano' pe niri iu'ma'to' ya' ine'to' pe iya, seri waku nonkasa' nukupunu. ⁷E'tane tanporon ni kupu auya'nokon pi' inkupunu kon yau waku pe—apurito' auya'nokon yau, ausauro'to' kon yau, i'tuto' auya'nokon yau, inku'pai e'nito' enuka'nusa' pe, miri awonsi'ki ina i'nunka auya'nokon yau—enti' kanan seri e'repan nito' kupu auya'nokon waku nonkasa' yau.

⁸Ayapiyo'ma uya 'nokon pen ni e'tane i'nairon iusi'nunkato' kon i'tupitu i'se esi, taron kon e'to' inku'pai kaisa ri ti'tui'. ⁹Apune para i'tu auya'nokon, uypuru kon Sises Kurai uya waku nonkasa' miri imaminkena' pe ri esii'ma, miri ri e'tane iwenai'nokon entu'ma' iyena'pu, entu'ma' iyenasas' wini imaminkena' pe iyena kon pa. ¹⁰Nutitain' wapiya yau imiri'nokon esi'pu iwapiya itunin pe riken pen e'tane inku'pai niri iwesi'pu kon. Seri si apanamato' uya 'nokon waku pe kuru te'sen iiwano' kon pe seri yau. ¹¹Seri si tarawaso i'ma'kati', miri si inku'pai iwe'to' kon uya iu'ma'to' uya enpoikato' pe inku'pai iwe'to' kon awiri. ¹²Apune para miri yau inku'pai iwe'to' kon esi yau, iye'repato' kon esi tapurisen pe ri ipiyau'nokon na'ne' awiri, ipiyau'nokon para na'ne' awiri pen.

¹³Ina e'to' i'se esi pen taron kon pika'tii'ma sa'man pe ikupu kon pi', e'tane isi'kaisa ri e'nito'

e'to' pe. ¹⁴Seri pe kuru eke pe ipiyau'nokon na'ne' uya ipan pe i'se to' e'to' ke to' pika'ti, miri enta' eke pe to' piyau te'sen uya ipan pe i'se iwe'to' kon ke ipika'ti kon. Miri a'tai nin si isi'kaisa ri iwe'to' oton kon miri, ¹⁵iye'menukasa' na'ne' kasa: “Kuri eke pe amaran'nin nu'pu piyau eke pe kuru para iyesi, miri awonsi'ki kuri aiko pe amaran'nin nu'pu piyau aiko pe iyesi pen,”^m tawon.

Tai'tas Ennoko'pu Koren Pona

¹⁶Papa pi' tenki ta uya usewankamato' ri mari ipi'nokon emaikanin nu'pu pi' Tai'tas ewan ya'. ¹⁷Ina nekama'ponu pi' riken Tai'tas epori'ma'pu pen e'tane ipiya'nokon itipai te'to' kuru pokon pe miri awonsi'ki tiwano' pe ri. ¹⁸Miri awonsi'ki tutonpa kon niri ennoko pi' ina man iya'kiri tanporo so'si amu' napuripitunu waku itekare pi' iye'turawasoma pi'. ¹⁹Miri entai kuru, so'si amu' uya anusa' ina tonpa pe itito' pe tutusen ari ina uya koro'tau ina nuturunu Itepuru nama tauya'nokon pe miri awonsi'ki ipan pe epika'tipai ina e'to' enpoikanin pe.

²⁰E'sapeman nito' para iye'to' pe ikupu i'se ina esi, eke tutusen pe taron kon nuturu'pu tarawasoma eseru. ²¹Ipoken te'sen kupu pi' e'pai ina esi,

¹8:7 Taron ni imenukasa' uya, *ii'nunka uya 'nokon yau*, tawon esi. ^m8:15 E'sotas 16:18

Itepuru enu yau riken pen, e'tane ka'pon amu' enu yau ri niri.

²²Miri pona, to' a'kiri tutonpa kon ennoko pi' ina man; tu'kan wini ri inku'paina pe isenpoikasa', miri awonsi'ki miri entai ri apune para eke pe kuru itenu yau iwesi kon. ²³Tai'tas nin si esi miri uisakon, miri awonsi'ki e'turawasoma tonpa pe i'koro'tau'nokon; taron kon ina tonpa ton natiyai'ne' nan nin si esi miri so'si amu' maimu ekamanin pe miri awonsi'ki Kurai nama pe. ²⁴Miri pe iyese pi', ipan pe to' i'nunkati' ipi'nokon ina utapurito' enpoika pe tanporo so'si ton uya ento' pe.

9 ¹Imenukato' uya 'nokon iwenai para ri man seri waku ton pika'tito' pi'. ²Apune para ipan pe epika'tipai iwe'to' kon i'tu uya, miri awonsi'ki miri pi' Ma'sitoniya pon kon pi' utapurin pi' e'sa', to' auro'ka pi' natitaine' wapiya si'kiri ituru pi' imiri'nokon A'kaya pon kon ekonekasa' esi'pu, miri awonsi'ki tu'kan kon turunkasa' auya'nokon inku'pai iwe'to' kon wini iku'nin pe, tukai'. ³E'tane pusamoro ina tonpa ton senno'ai' seri eseru yau ipi'nokon ina utapurito' esi namai' a'ta pe ri, e'tane tekonekai' iwesi kon pa, ta'pu uya na'ne' kasa. ⁴Apune para inu' ri Ma'sitoniya pon ni uye'sa' pe iyese yau uya'kiri miri awonsi'ki iyekonekasa' pe para iyeporo kon pe iyese a'tai, ina ri ipiyitu—imiri'nokon kuru ri niri ipiyitu—apune

para ina uya ayapurisa' kon pi'. ⁵Miri pi' pusamoro utonpa ton enuti pi' usenuminka'pu to' uya aka'kuranpato' kon pe, pena iwapiya pari miri awonsi'ki ekonekan nito' ton i'ma'kase'na amure'mura inturunu kon ta'pu auya'nokon nu'pu tanin pe. Miri a'tai, iyekonekasa' pe iwe'to' kon pe enpoikanin pe, inturunu kon esi aya'kwarukasa' kon pe para.

Amure'mura E'pin Ni

⁶Iyenu kon yau seri iku'ti': Inu' ri mara ipinnin uya mara ri eporo, miri awonsi'ki inu' ri amure'mura ipinnin uya amure'mura ri eporo. ⁷Tukaisari'nokon to' nuturu'i tewan kon yau ituto' pe tuiya'nokon te'ku'sa' kon poro, intupai para esii'ma pen miri pe para e'kosonkosonmai'ma pen. Papa uya pori' pe esii'ma itunin i'nunka. ⁸Miri awonsi'ki Papa uya waku nonkasa' kupu miri eke pe ipona'nokon, tu'kan yau ri tiwiri ri, tanporon esa' pe i'se iwe'to' kon eke pe ri, tanporon waku tarawaso yau eporo auya'nokon miri. ⁹Iye'menukasa' na'ne' kasa:

“Tanturunu ta'nu'sa' iya mi poro ri entu'manin nan ena';
ipoken iko'manto' esi moro inke ri,”ⁿ

tawon. ¹⁰Kuri ipinnin repanin itena'pi ke ite' pe miri awonsi'ki kiyari pe puresi ke, uya ri mari ituru

ⁿ 9:9 Eren 112:9

8:21 Ipu'ketu 3:4 (LXX)

miripan uya eke pe ite' amuranuku pa ikupu, miri awonsi'ki ipoken iwe'sa' ru'pu anumu kupu eke pe. ¹¹Tanporon yau ri imaminke' pe iyena kon pa iku'to' kon oton, tiwiri ri amure'mura te'repasen pe iwesi kon pa, miri awonsi'ki ina awiri iye'repato' kon uya tenki tato' Papa pi' emapu'tito' pe.

¹²Seri epika'tin nito' maku'atui'ne' uya riken Papa munki amu' repa pen e'tane eke pe iyanuku tenki tato' to' uya Papa pi' usenpoika. ¹³Apune pura turawaso maku'atui'ne' uya iyenpoikasa' kon pi' ka'pon amu' uya Papa apuripi'to' oton main awiri iwe'to' kon uya Kurai ekareei ekamasa' uya itonpa'tisa' pi', miri awonsi'ki amure'mura iye'repato' kon anta'nukunu kon to' ena' miri awonsi'ki tanporon kon pokon pe ri. ¹⁴Miri awonsi'ki to' ipuremato' ipona'nokon tewan kon yau uti ipiya'nokon, apune pura eke waku nonkasa' Papa uya, uya irepasa' kon pi'. ¹⁵Tenki kuru ta Papa pi', ekama entaino ri intaru'pu pi'!

Paaru Uya Taturawasooi Wapu'ti

10 ¹Eke pe pura miri awonsi'ki mannu' pe Kurai e'to' wini uta'kwaruka ipi'nokon—uri, Paaru, enari'kena' e'semu' pona e'sepon nisa' a'tai, e'tane enari'mun inni esi a'tai, tato' ipi'! ²Uye'sa' a'tai, isi pe e'nin ipi'nokon e'to' kasa

taron kon ka'pon amu' pi' seri non eseru yau uko'man ni tukai' tausenuminkasan. ³Non po ri ina uko'mantane, non naku'ai'ne' kasa ina usewa'noma esi pen. ⁴Ina epaai ton ina epanta'mato' ike ton esi non epanta'mato' ike kasa pura. Miri kasa pura, Papa meruntiru esi to' piyau pana'pa' nan to' wapu ma'tanu'nin. ⁵E'sei'pi'nito' enku'nuku ina uya miri awonsi'ki tanporon ni kasi Papa uya i'tuto' i'se pura te'sen miri awonsi'ki tanporon ni usenuminkan nito' a'sisa' anumu' ina uya Kurai maimu awiron pe iye'to' pe. ⁶Miri awonsi'ki iyekonekasa' pe ina e'to' oton tanporon ni main awiri pura e'nisa' kota'manin pe, tanporo ti'ma'kai' iyawiri iwe'sa' kon a'tai.

⁷Ipuro'po riken i'ri ri ene auya'nokon.° Kurai iwano' pe inu' ri e'kupu pe iyesi yau, tiwi niri ni'tui ina esi Kurai iwano' pe, iyesi na'ne' kasa ri mari. ⁸Apune pura Itepuru meruntiru ina repa'pu iya ike esi ipika'tinin kon pe, ama'tanu'nin kon pe pen. Utapuri pe iyesi yau, miri pi' ipiyitu pen. ⁹Ukaretaai ton ke iyenari'pa i'se 'nokon esi pe isenpai pura e'ai'. ¹⁰Apune pura taron kon uya ta, "Ikaretaai ton esi sa'man miri awonsi'ki pana' pe kuru, e'tane ka'pon pe iyesi yau i'si'mura ri iseta miri awonsi'ki isauro'to' esi notun ni," ta. ¹¹Kamoro rupi uya

° 10:7 *Ipuro'po riken i'ri ri ena auya'nokon*; miri pe pura, *Ipuro'po amu' pi' enpi'ti!*

9:10 Aisaya 55:10

ito'ka'nukū e'pai iyese karetaai wannī yau ta na'ne' esi miri yau e'ni tane pūra unku'ton kon pe iyese miri yau e'ni a'tai.

¹²Ina e'warinpa pen sa'ne miri pe pūra tūron kon tūtapurisan eseru a'kiri teseru kon to'ka'nū'pitu pi' ina esi pen. Teseru kon i'tupitu to' uya teseru kon ke ri a'tai, miri awonsi'ki teseru kon ke ri teseru kon aku'menka a'tai, ta'kwarū ke pūra ri to' esi. ¹³Miri pe ri iye'tane, wakū pe iye'to' entai ri ina utapuri pen, e'tane ina utapurito' kupū ina uya Papa uya ina ku'sa' na'ne' awiri iteseru, iyepoton kon ni. ¹⁴Siya kuru ri mi pe te'ku'to' kon yau ina uti pen, ipiya'nokon ina uye'sa' pūra iyese yau, miri kasa nin si nesii'no apūne pūra si Kūrai ekareei esa' pe ri ina uye'kaa'pū ipiya'nokon. ¹⁵Tūpū'kū kon entai siya kuru niri ina uti pen tūron kon nukupū'pū tūrawaso pi' tūtapuri kon wini. Ina e'ku'to' esi miri,^p miyari ri apurito' auya'nokon usemo'ka koro'tau, i'koro'tau'nokon ina nukupūnū e'waraukato' oton eke pe kuru, ¹⁶ina uya itekare ekamato' pe itekare ke a'pi'sa' pen pata ton nono yau'ne iyentau'nokon, apūne pūra ka'pon uya ri itekare ekama'pū yau itekare tekamai' atapuripai pūra ina esi pi'. ¹⁷E'tane,

“Tiwi atapuripaino nūtapurii Itepuru yau,”^q tasa'. ¹⁸Apūne pūra ka'pon tiwano' pe tūtapurisen pi' wakū ta pūra iyese e'tane ka'pon Itepuru napurinū pi' riken.

**Paarū Miri Awonsi'ki
Ennakanin Nan Enno'sa' Kon**

11 ¹Mara ru'kwi iya'kwarū pūra e'ai'ne' yau a'kure'ti auya'nokon tukai' e'ku'ai', e'tane iku'kapū auya'nokon ni. ²Papa uya tasa' kasa ikintato' yau ikintayai' ipi'nokon. Tikin nan ataan'pū ena' ituto' pe uya usauro'sa', Kūrai ena', a'pi'pūn kuru uri'san pe ituto' pe uya itena'. ³E'tane enari'ke' e'ai' ikūi uya I' enku'ti'pū kasa enku'tin nito' ike ke iusenuminkato' kon utano'ma, i'nai ri miri awonsi'ki esuken iye'tusa' kon Kūrai ena' apai. ⁴Apūne pūra inū' ri uyepū pe iyese yau ipiya'nokon Sises ekareei ekamase'na, Sises ekareei ina nekama'pū warai pen ni, miri pe pūra tūponaron ni a'kwarū anūnsa' auya'nokon yau, ananūmū'pū kon warai pen, miri pe pūra tūponaron ni wakū itekare ana'si'pū kon warai pen, inke pūra ri iya' iyena kon. ⁵E'tane usenuminka pūra iyese aiko pe esi eke ton enno'sa' kon o'koi' tukai'. ⁶Wakū pe kuru anpisin koro'tau tūsauro'sen pe isenupasa' pen uri, e'tane i'tunin

^p 10:13-15 Miri pe pūra, ¹³ E'tane ri, ina utapuri pen ni i'tu pokena' pen ni pi', e'tane ina utapuri Papa uya i'tuto' ike ke ina uya iku'to' pe iku'sa' na'ne' ke—i'tuto' ike imiri'nokon ni ku'to' ike. ¹⁴ . . . ¹⁵ Ina utapuri pūra iyese i'tu pokena' pen ni pi' tūron kon ni tūrawasooi ru'pū pi' ^q 10:17 Iseremaya 9:24

pe ri esi. Seri ton ku'sa' ina uya man waku pe kuru ene poken ni tanporon wini ri.

⁷Makoi pe pe' iyeseipu u'tito' ayanannin kon pe Papa ekareei ekama uya wini te'masen pe para?

⁸Taron ni ton so'si amu' rapumasa' uya to' e'repato' mo'ka uya wini ipika'tinin kon pe. ⁹Miri awonsi'ki ipiyau'nokon esi a'tai, i'ri ru'kwi ri i'se esi pi', inu' ri tewankamai' esipu pen, apune para Ma'sitoniya wini iye'sa' kon utonpa ton uya i'se e'to' ke urepa'pu. I'ri wini ri iyewankamanin kon pe para enkurumu'pu, miri kasa ri esi miyari ri. ¹⁰I'nai ri, i'nairon Kurai eseru esi pi' uyau, inu' ri A'kaya nono ton awon uya seri utapurito' ereutanuku para ri iyese. ¹¹I'ri pe iyese pi'? Apune para ii'nunka uya 'nokon para iyese pi' pe'? I'nunka uya 'nokon i'tu Papa uya! ¹²Miri awonsi'ki seri ri siku'ai'ne' kupu pi' esi non aku'to' pe uya kamoro taweyu kon eporo i'se te'san o'noro ukaisari'nokon e'paino kon tautapurito' kon yau.

¹³Kamoro waraino kon esi miri ennanin nan enno'sa' kon pe, usenku'tin nito' tarawasomannin nan, Kurai nennoko'san pe te'ku'san. ¹⁴Miri awonsi'ki usenuminkan pe para, Se'tan' ni e'kupu a'kwa inseru pe. ¹⁵Miri wenai, usewansiukan pe para, ipoitoru ton e'kupu pe iyese a'tai

ipokena' pe e'nito' poitoru pe. To' weyu u'ma'to' oton to' nukupunu nuwarinpanu pe.

Tekota'ma Pi' Paarū Utapurito'

¹⁶Akonoma uya: Iya'kwaru pu pe ri inu' ri uku'nin, e'tane ikupu auya'nokon yau, uyananti' si iya'kwaru pu kupu pe, mara ru'kwi utapurin nito' ku'to' pe uya. ¹⁷Seri iwano' wanni pe en yau e'ku'nito', Itepuru kasa usauroku pen ni, e'tane iya'kwaru pu kasa. ¹⁸Tu'kan kon ni utapuri pi' non nukupunu kasa, uri niri utapuri. ¹⁹Pori' pe iya'kwaru pu kon pi' iwesi kon, ta'kwaru ke iwesi kon pi' kuru si! ²⁰I'nai ri kuru, to' uya aya'sisa' kon tapiyo' kon pe, miri pe para aiko pe ri to' uya iku'sa' kon, miri pe para ipi'nokon ni to' usennakasa', miri pe para awapiya'nokon ni iye'sara'tipi'sa' pe to' esi, miri pe para iyemu' kon pi' to' uya iwipi'sa' kon. ²¹Epiyi'to' yau, a'tu'mura kuru ina esi ukayai' miri kasa e'nisa' pi'!

I'ri pi' riken inu' ri atapuripai nai—usauroku iya'kwaru pu kasa—uri kuru ri utapuri miri pi'. ²²Ipu amu' pe pe' to' esi? Uri ri niri esi. Esuweru amu' pe pe' to' esi? Uri ri niri esi. Epura'an payan nu'san pe pe' to' esi? Uri ri niri esi. ²³Kurai poitoru pe pe' to' esi? Usenuminkato' yau para

⁷ 11:14 *Se'tan*—Makoi ese! isakon, *Papa eseru ewaruma'tinin* ta e'kwa pe.

11:9 Piri'pai 4:15-18

ri na'ki e'ai' seri kasa usauro'to' pe, to' entaino ri uri. Sa'man pe kuru e'turawasoma'pɔ, pariki'si tau isipikiri'ne kuru, isi pe kuru ari'po'pi'sa' pe, miri awonsi'ki inke ite'kwa'ne ri eri'nito' ya' a'ko pe utipi'sa'. ²⁴5 kaisa ri ite'kwa Esuwerɔ amɔ' wini 40 kaisa ri tikin ni iyapai tɔmo'kai' utari'po'pi'nito' eporo'pɔ uya. ²⁵Osorɔwau ite'kwa uyari'po'pitu'pɔ yɔi ke, tikin ite'kwa ti' ke uwipitu'pɔ, osorɔwau ite'kwa uyen pe iye'tane kanau epotorɔ'pɔ uta'morɔpitu'pɔ, tikin ni ewarupi miri awonsi'ki tikin ni wɔi ennoko'pɔ uya parau kau, ²⁶utin pi' ri uko'manpi'tai. Isi yau ri esi'pɔ tuna kau, isi yau ama' e' ton koro'tau, isi yau uwaraino kon Esuwerɔ amɔ' koro'tau ri, isi yau Esuwerɔ amɔ' pen koro'tau; isi yau eke pata yau ri, isi yau eke pata pɔ'kɔ yau, isi yau parau po; miri awonsi'ki isi yau ennakanin nan utonpa ton pe te'ku'se koro'tau. ²⁷E'turawasomasa' man, e'turawasomasa' man sa'man pe, miri awonsi'ki inke ite'kwa e'nɔmɔ pɔra; iwan pe e'nito' i'tusa' uya miri awonsi'ki tuna'kiri' ke miri awonsi'ki kiyari pɔra e'pi'sa'; ikomi' pe e'pi'sa' miri awonsi'ki ipon pɔra. ²⁸Tanporon piyapai, wɔi kaisa ri usewankaman pi' esi'pɔ so'si amɔ' pi'. ²⁹ɪnɔ' esi i'si'mɔra, miri awonsi'ki uri si i'si'mɔra usi'tu pɔra? ɪnɔ' ari'pɔ makoi ya', u'nau epo'ti pɔra ipikiri?

³⁰Utapuri pe iyesei yau, utapuri ri i'si'mɔra e'to' enpoikanin pi'. ³¹Papa, Itepuru Sises e'to' itese' pi' miri awonsi'ki Ikuipɔnɔ, tiwiri ri tapuripi'sen pe te'sen uya i'tu, kasi pe pɔra esi. ³²Tamaskas yau kopɔna, kin Are'tas o'noron uya pata Tamaskas erasunti'pɔ, uri a'sito' pe. ³³E'tane pa'siki'ti yau unu'ti'pɔ, iwekupiri wintooi awiri, miripan enapai emo'ka'pɔ.

Paarɔ Enu Uta'kwakasa'

Miri Awonsi'ki Itiku

12 ¹Utapurin pi' ri esii'ya. Wakɔ epoton pɔra ri iye'tane, en uta'kwakato' miri awonsi'ki isenpoikato' pi' Itepuru wini pi' ri esii'ya. ²Ka'pon si'tuyai' Kurai yawon, 14 kaisa ri wɔipiya utikaa'pɔ seri itosorɔwano Epɔn pona iyenuku'pɔ awonsi'ki. Tɔpun tau ri nawon miri pe pɔra tɔpun tau pɔra ri nawon i'tu uya pɔra ri iyesei—Papa uya i'tu. ³I'tu uya si, pɔse ri ka'pon—tɔpun tau miri pe pɔra tɔpun tapai ri nawon i'tu uya pɔra ri iyesei, e'tane Papa uya i'tu — ⁴utanɔmɔ'pɔ wakɔ pe Papa pata'se' ya'. Ekama pokena' pen ni eta'pɔ iya, ka'pon uya ekamato' pe tato' pen ni. ⁵Kɔri ri waraino ka'pon pi' utapuri, e'tane upi' utapuri pen, i'si'mɔra riken e'to' pi' utapuri. ⁶Utapuri pe iyesei yau, iya'kwarɔ pɔn pe esi pen, apɔne pɔra i'nairon pi' usaurokɔ pe iyesei. E'tane ikupɔ uya pen, eke pe ri uri

11:23 Inkupɔ'pɔ 16:23 11:24 Isu'taronomi 25:3 11:25 Inkupɔ'pɔ 16:22; 14:19
11:26 Inkupɔ'pɔ 9:23; 14:15 11:32-33 Inkupɔ'pɔ 9:23-25

tuku'se inu' ri usenuminka namai' upi' unkuu'pu pi' miri pe pura ta'pu uya pi' tesi entai.

⁷Utaperukan pi' esi namai', seri ton eke pe ri isenpoikasa' ru'pu uyena' pi', itiku e'turu'pu upun ya', Se'tan^s maimu ne'nin pe, ipan pe ri ukota'manin pe. ⁸Osoruwau ite'kwa ipan pe Itepuru ekama'po'pu uya upiyapai imo'kato' pe iya. ⁹E'tane, "Uri uya waku nonkasa' esi eke pe iiwano' pe, apune pura umeruntiru ekoneka waku pe i'si'mura e'nito' yau," ta'pu iya upi'. Miri pe iyese pi', utapuri miyari pari pori' pe esii'ma i'si'mura e'to' pi', Kurai meruntiru ereutato' pe upona. ¹⁰Miri pe iyese pi', Kurai uriya', uri esi pori' pe i'si'mura e'nito' yau, sapeman nito' yau, sa'man pe e'nito' yau, waku kupu wenai kota'man nito' yau, sa'man ikupu pokena' pen yau. Apune pura i'si'mura esi a'tai, miri a'tai pana' pe ri esi.

**Paaru Usewankamato'
Koren Pon Kon Pi'**

¹¹Uiwano' pe ri iya'kwaru pura enasa' seri, e'tane sa'ne imiri'nokon uya iku'to' pe uya ikuu'pu. Uyekama pe masauro'tui'no e'tane, apune pura aiko pe esi pen eke ton itekare ekamai' enno'sa' kon o'koi', inu' pe pura ri sa'ne e'tane. ¹²Mi ton itekare ekamai' enno'sa' ma'kui'tinin—ento' ipi' ton, usenuminkan nito' miri awonsi'ki eke Papa tarawasooi—e'kuu'pu

i'koro'tau'nokon eke ri sa'man annawiri. ¹³Nai kasa ken taron ni ton so'si amu' o'koi' aiko pe iwesi'pu kon, ipi'nokon niken upika'titi' tasa' uya pura iyese pi' pe'? Ipokena' pen unkuu'pu pi' si upi' isentu'mati'!

¹⁴Seri si e'kama utin pi' aka'kuranpai'nokon itosoruwano ite'kwa pe, miri awonsi'ki upika'titi' ta uya pen ipi'nokon, apune pura iimamin kon i'se esi pen e'tane imiri'nokon. Apune pura mure amu' esi tusanon kon potawa'tinin nan pe pen, e'tane to' sanon uya nin to' potawa'ti. ¹⁵Miri kasa si ipi'nokon pori' pe esii'ma tanporon ni uyenawon ennoko uya miri awonsi'ki uri ri niri si. Ipan pe pe' ii'nunka uya 'nokon yau, mara ru'kwi pe' ui'nunka auya'nokon? ¹⁶Iyese'pu na'ne' kasa si iyese yau, upika'ti auya'nokon i'se pura esi'pu. Miri ri e'tane ennananin pe esi'pu enku'tin nito' wini iyeparanti'pu uya 'nokon ta! ¹⁷Kinyennakata'tui pe' ipurataai kon mo'kato' pe uya ka'pon amu' unennoko'san wini? ¹⁸Tai'tas apiyo'ma'pu uya ipan pe ipiya'nokon itito' pe, miripan a'kiri utonpa kon ennoko'pu uya. Tai'tas uya ken pe' iyennaka'pu kon ipurataai kon mo'kato' pe tuya? Isi'kaisaron kon pen pe' ina ta'kwaru kon yau tunkupunu kon yau miri awonsi'ki isiporon ni pen pe' ina eseru?

¹⁹Usenuminkan pi' pe' iwesi'pu kon misi'kiri ri ipi'nokon ina e'wapu'ti tukai'? Usauro'ni pi'

^s 12:7 *Se'tan*—Makoi ese' isakon, *Papa eseru ewaruma'tinin* ta e'kwa pe.

sa'ne ina e'sa' seri ko Papa uya tentane'nokon Kurai yawon kon pe; utoipa ton nu'kwi, tanporon ina nuku'ai'ne' esi imeruntitanu'nin kon pe. ²⁰Enari'nunyai' ipiya'nokon utisa' a'tai, iyeporo uya 'nokon poken pura ri iyese i'se e'to' awiri, miri awonsi'ki uri niri i'se iwe'to' kon awiri pura. Enari'nunyai' isipi' ri te'san, tikintasan ni, tausakorotasan ni, tapoiri'nokon ni te'san ni, kasi pe ka'pon eseru'tinin nan ni, iri ka'pon eseru pi' tausauro'san ni, i'tunin pe ri tesi kon pi' mi pa'nan ni, miri awonsi'ki itanpokumasa' pe ri iyeporo uya 'nokon poken iyese. ²¹Enari'nunyai' utika'sa' a'tai kanan Papa itese' pi' e'to' uya se pe ri uku'to' oton arau'nokon, miri awonsi'ki ipan pe ri upokoitato' oton tu'kan kon imakoitasa' kon pena iwa wenai iyera'tisa' pura na'ne' nan iri apai, tekumato' kon apai miri awonsi'ki iri i'se te'to' kon ku'to' tauya'nokon apai, ikupu pi' tesipu kon.

Iu'matu Pe Panaman Nito'

13 ¹Seri si itosoruwano ite'kwa pe aka'kuranpai'nokon uti. "Moro i'ri e'ku'sa' ru'pu esi pi' asa'ron kon miri pe pura osoruwawon kon usauro'to' pe iyese,"^t tasa'. ²Apanamakaa'pu uya 'nokon ipiyau'nokon esi a'tai iyakon ite'kwa pe. Akonoma uya ipiyau'nokon pura esii'ma: Enna'posa' a'tai, inu' ri e'wanpa uya pen kamoro pena iwa imakoitasa'

kon pe na'ne' nan miri pe pura taron kon ni, ³ipan pe ini'tupai iwesi kon pi' Kurai usauro'to' uporo. I'si'mun pen kari ri imiri'nokon koneka pi' tesi yau, e'tane merunti pe iyese i'koro'tau'nokon. ⁴Apune pura i'nai ri iye'to' pe, kurusu' pona ipokapitu'pu i'si'mun yau, e'tane si iko'mamu Papa meruntiru wini. Miri kasa ri, iyau i'si'mura e'ni'nokon, e'tane si Papa meruntiru wini ina uko'mamu ipokon pe ayapiyo' kon pe.

⁵Isenti' apurito' yau ri pe' iwesi kon tukai'; isi'tuti' iiwano' kon pe. I'tu auya'nokon pura pe' iyese Kurai esi ayau'nokon?—iusi'tuto' kon yau ri nin auta'mo'kasa' kon a'tai riken i'tu auya'nokon ipura iyese? ⁶Miri awonsi'ki sapuriyai' ito'ka'nuku auya'nokon usi'tun nito' yau uta'mo'kan nisa' pura iyese. ⁷Seri si ina iparema Papa pi' ipokena' pen kupu auya'nokon namai'. Ka'pon amu' uya en nito' pe pen ni usi'tun nito' yau entakasa', e'tane ipokena' pe te'sen kupu kon pa ita'mo'kasa' pe ri e'ku'ni tane. ⁸Apune pura i'ri ri kupu poken pura ina uya iyese i'nairon ewa'noma pe, e'tane i'nairon iwano' pe riken. ⁹Ina epori'ma i'si'mura tesi kon a'tai e'tane pana' pe iwesi kon; ina iparemato' nin si esi miri waku pe iwesi kon pa. ¹⁰Miri wenai seri ton menuka uya seri ipiyau'nokon pura esii'ma, utisa' a'tai isi pe umeruntiru apuri uya namai'—umeruntiru Itepuru

^t13:1 Isu'taronomi 19:15

uya urepa'pɔ ike ke ikonekanin kon pe, ama'tanɔ'nin kon pe pen.

Iu'matɔ Pe Miyari Tato'

¹¹Iu'matɔ pe, utonpa ton, iisiri'nokon. Wakɔ pe e'nito' pi' ise'se'titi', ipan pe iyekama'poto' uya 'nokon etati', tikin ni isenuminkato' e'ti', tɔusewa'nomai' pɔra iko'manti'. Miri awonsi'ki Papa usi'nɔnkan miri awonsi'ki

tɔusewankamai' pɔra e'ni ku'nin esi miri ipiyau'nokon.

¹²Miyari ta auya'nokon e'kwa pe itonpa kon pi' wakɔ eseru yau ata'su'kati'. ¹³Tanporo wakɔ ton man miyari ta pi' ipi'nokon.

¹⁴Tiwi eke ri wakɔ Iteperu Sises Kɔrai nɔnonka'pɔ, miri awonsi'ki Papa usi'nɔnkatoto', miri awonsi'ki Wakɔ A'kwarɔ amɔtɔ pe e'nito' nesii tanporo ipiyau'nokon.